

Fietsen in Berlijn

Linda Huijsmans

Colofon

Fietsen in Berlijn

© 2011-2023 Odyssee Reisgidsen vof | odyssee-reisgidsen.nl

© 2011-2023 Linda Huijsmans

Alle rechten voorbehouden

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Zesde gewijzigde druk, 2023

Auteur: Linda Huijsmans

Serieredactie: Bartho Hendriksen en Leo Platvoet

Foto's: Linda Huijsmans tenzij anders vermeld

Kaarten: UvA Kaartenmakers, Castricum | uva-kaartenmakers.nl

Met speciale dank aan Susanne Borowski.

Odyssee Reisgidsen

Odyssee Reisgidsen levert zijn titels als paperback of als e-book. Paperbacks zijn verkrijgbaar bij de (reis)boekhandel in Nederland en Vlaanderen, via Bol.com of de Odyssee-website. De e-books zijn verkrijgbaar via de Odyssee-website en een groot aantal internetplatforms. Uiteraard proberen wij de geboden informatie zo actueel en accuraat mogelijk te houden. Toch kunnen er onvolkomenheden en fouten in de tekst voorkomen. Odyssee aanvaardt daarvoor geen verantwoordelijkheid.

Legenda kaarten en richting aanduidingen

LA = linksaf, RA = rechtsaf

Foto cover: Fietsen voor Schloss Charlottenburg

Foto titelpagina: Fietspauze langs de muur. Foto Barbara-Maria Damrau

Foto pag. 5: Twee fietsen voor de Berliner Fernsehturm. Foto Bigstock | Kshu

Volg Odyssee op Facebook en Twitter

odyssee-reisgidsen.nl | info@odyssee-reisgidsen.nl

Voorwoord

Berlijn is een stad vol geschiedenis, maar geldt inmiddels ook als een van de modernste hoofdsteden van Europa. Op bijna iedere hoek valt wel een verhaal te vertellen. Over de keizers, die er hun paleizen bouwden, over de opkomst van de nazi's, de vernietigingen van de Tweede Wereldoorlog en daarna de verdeling van de stad in Oost en West. Na de val van de Muur kwam Berlijn midden in Europa te liggen. Ze werd het creatieve hart van het westen, er ontstond een legendarische partyscene en er was ruimte genoeg voor iedereen. Inmiddels worden de grenzen tussen Oost- en West-Berlijn steeds verder uitgebouwd, heeft ook het grote geld de stad ontdekt en is vrijheid, blijheid wat minder vanzelfsprekend geworden.

Overal in de stad zijn nog sporen terug te vinden uit elke periode die de stad heeft doorgemaakt en de fiets is de beste manier om die te vinden. Berlijn is een uitgestrekte en groene stad die bovendien erg fietsvriendelijk is. Bergen of heuvels van enige betekenis zijn er nauwelijks en er komen steeds meer fietspaden bij. Dat maakt de fiets tot het ideale vervoermiddel om Berlijn te verkennen. Je kunt afstappen waar en wanneer je wilt en dat geeft je de kans écht kennis te maken met de vele gezichten en verhalen van de oude en nieuwe hoofdstad van Duitsland.

In deze gids vind je zes routes die elk een aspect van het leven en de geschiedenis van Berlijn laten zien. Natuurlijk voeren die je langs de bekende bezienswaardigheden, maar minstens zo vaak kom je op plekken waar geen toerist te bekennen is.

Aan het begin van elke route staat een korte schets van het thema en de aard van de route. De afstanden variëren van 5,6 tot 17,4 kilometer. Dat lijkt misschien niet veel, maar doordat je vaak afstapt, hier en daar een terrasje pakt of even lekker door een park of bezienswaardigheid wilt slenteren, kun je er de hele dag over doen. En dat raad ik je ook zeker aan.

Veel fietsplezier in Berlijn.

Linda Huijsmans

Iets gemist?

Uiteraard houdt Odyssee zich aanbevolen voor reacties van kritische lezers. Zijn er foutieve meldingen, wijzigingen in openingstijden en prijzen in deze gids? Of moet de route worden aangepast? Voor reacties, aanvullingen en suggesties: info@odyssee-reisgidsen.nl

Inhoudsopgave

Berlijn verkennen

Een korte geschiedenis 7

Met de fiets door Berlijn 10

Odyssee's aanraders 13

Fietsroute 1 | Berlijn in vogelvlucht

Een eerste kennismaking met Berlijn 14

Fietsroute 2 | Langs de Muur

Fietsen door een ooit verdeelde stad 31

Fietsroute 3 | Het oude Oosten

Paleizen voor de arbeidersklasse 50

Fietsroute 4 | Kreuzberg

Alternatief, hip en multicultureel 59

Fietsroute 5 | Prenzlauer Berg

Populair en trendy 70

Fietsroute 6 | Het groene westen

Oude luister en hippe nieuwbouw 79

Praktische informatie Berlijn

Praktisch ABC 88

Register 91

Kaders

Scheunenviertel 28

Korte geschiedenis van de Berlijnse Muur 34

LHBTIQ+ scene in Kreuzberg 64

Odyssee's aanraders

Pleinen

Alexanderplatz
Pariser Platz
Gendarmenmarkt
Potsdamer Platz
Bebelplatz

Parken

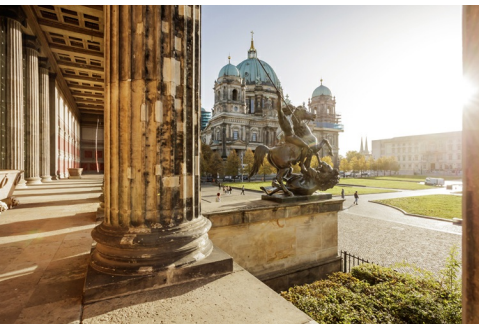
Mauerpark
Tempelhofer Feld
Volkspark Friedrichshain
Treptower Park

Musea

DDR Museum
Neue Nationalgalerie
Museum der Dinge
Sammlung Berggruen
Sammlung Hoffmann
Jüdisches Museum

Skyline Potsdamer Platz. Foto visitBerlin | Artfully Media, Sven Christian Schramm

Berliner Dom, Humboldt Forum en Altes Museum. Foto: visitBerlin | Mo Wüstenhagen

Kerken

Gethsemanekirche
Marienkirche
Berliner Dom

Bijzondere gebouwen

Gedenkst tte Berliner Mauer
Reichstag Het idee
East Side Gallery
Baumhaus an der Mauer
Topographie des Terrors

Een eerste kennismaking met Berlijn

Het nieuwe Stadtschloss: Humboldt Forum. Foto Andose24 | Dreamstime.com

Deze fietstocht voert dwars door het centrum en is een eerste kennismaking met de Pruisische keizers, de nazi's, het socialisme en het nieuwe Berlijn. De Pruisische keizers lieten Unter den Linden aanleggen om zo snel mogelijk van hun paleis naar hun jachtterrein in de Tiergarten te kunnen rijden. Dat oude slot werd tijdens de Tweede Wereldoorlog aan flarden gebombardeerd, waarna het DDR-regime er zijn eigen pronkstuk, het Palast der Republik, voor in de plaats bouwde. Na de val van de Muur besloot het gemeentebestuur van het nieuwe Berlijn om dat symbool van het mislukte socialisme af te breken en er een replica van het oude barokke stadslot te bouwen – het Humboldt Forum. Alsof er niets gebeurd was.

Het tweede deel van de route voert door de buurt die ooit is ontstaan als sloppenwijk (*Scheunenviertel*) voor de poorten van de stad. Begin 20ste eeuw was het de woonwijk van veel arme Oost-Europese Joden, die werk vonden bij bedrijven als Krupp, AEG en Siemens. Tijdens de Tweede Wereldoorlog verdween bijna de hele bevolking van deze buurt. In de DDR-tijd vervielen de gebouwen en holde de buurt nog verder achteruit. Maar na val van de Muur was het door de hoeveelheid ruimte die gratis beschikbaar was juist erg aantrekkelijk voor kunstenaars, studenten en andere creatievelingen. Inmiddels is de buurt rond de Auguststraße hip en trendy, en zit het vol met galeries en karakteristieke cafés en clubs.

Route-informatie

Begin en aankomst: Alexanderplatz

Openbaar vervoer: S- en U-Bahn Alexanderplatz

Afstand: 10,8 km

Route in het kort

Deze fietstocht leidt langs een aantal belangrijke toeristische attracties, maar laat ook een verrassend andere kant van de binnenstad zien.

Alexanderplatz

Rond 1920 werd **Alexanderplatz** ① met de aanleg van het gelijknamige treinstation een belangrijk verkeersknooppunt en commercieel centrum van Berlijn. Ook het nachtleven in deze omgeving bloeide volop. Het plein werd vereeuwigd in diverse kunstwerken, onder andere door de schrijver Alfred Döblin in *Berlin Alexanderplatz*, in 1980 door Reiner Werner Fassbinder verfilmd tot een legendarische televisieserie.

In de oorlog werd het plein grotendeels vernietigd. Na de deling van de stad lag het middenin Oost-Berlijn. Het socialistische stadsbestuur nam de nieuw-